

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
เทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Application Buddhadhamma to Promote Public Participation in Preparing the Local
Development Plan of Bangsai Subdistrict Municipality at Bangsai District
in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ยุภารัตน์ เบญจขันธ์

สยามพร พันธุ์ไชย

สุกานดา จันทาวรีย์

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Yuparat Benjakhan

Siamporn Phanthachai

Sukanda Chantawaree

The Requirements for the Degree of Public Administration

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Roi Et Buddhist College

E-mail: intarawanb@gmail.com

รับบทความ: 7 พฤษภาคม 2569; แก้ไขบทความ 8 มิถุนายน 2569; ตอรับบทความ: 10 มิถุนายน 2569

Received: May 7, 2026; Revised: June 8, 2026; Accepted: June 10, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วม และ 3) เสนอแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ประชาชนในพื้นที่จำนวน 381 คน กำหนดจากประชากร 8,123 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.938 วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(r) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) หลักการบริหารนิยธรรม 7 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($R = .749$) และ 3) แนวทางการประยุกต์ใช้ ได้แก่ การจัดประชุมสม่ำเสมอ การประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง การบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเป็นธรรม การเคารพผู้นำ การเปิดบทบาทสตรี การอนุรักษ์วัฒนธรรม และการส่งเสริมเยาวชนให้นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน; แผนพัฒนาท้องถิ่น; หลักการบริหารนิยธรรม 7

Abstract

This research aimed to 1) examine the level of public participation in local development planning, 2) investigate the relationship between the Seven Aparihāṇiya Dhammas and public participation, and 3) propose guidelines for applying Buddhist principles to promote public participation in Bang Sai Subdistrict Municipality, Bang Sai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. A mixed-methods research design was employed. The quantitative sample consisted of 381 residents, determined from a population of 8,123 selected through Yamane's sampling formula at a 0.05 margin of error. Data were collected through a questionnaire with a Cronbach's alpha reliability coefficient of 0.938 and analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient (r). The qualitative data were gathered through in-depth interviews with 9 key informants and analyzed using descriptive content analysis.

The research findings revealed that 1) the overall level of public participation in local development planning was at a high level, 2) the Seven Aparihāṇiya Dhammas had a statistically significant positive relationship with public participation at the 0.01 level ($r = .749$), and 3) the proposed guidelines included holding regular meetings, conducting comprehensive public relations, enforcing regulations fairly, respecting community leaders, promoting women's roles, preserving local culture, and encouraging youth to apply Buddhist principles in daily life, in order to develop public participation effectively and sustainably.

Keywords: Public Participation; Local Development Planning; Aparihaniyadhamma7

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ดูแลจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยยึดหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) มีการให้อำนาจและอิสระในการบริหารจัดการของตน จากเดิมการกำหนดนโยบายของรัฐบาลส่วนกลางทั้งสิ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนโยบายที่สำคัญในการพัฒนาประเทศและเป็นการลดภาระหน้าที่ของรัฐในการบริหารจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการเพื่อเป็นการฝึกหัดให้ประชาชนได้เรียนรู้การบริหารงาน การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และสามารถที่จะการแก้ไขปัญหา และการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นไปอย่างตรงเป้าหมายมากที่สุด (ธนิต สุวรรณเมนะ, 2548) การเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการของการปกครองและบริหารในระดับท้องถิ่นการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารงาน รวมทั้งอำนาจอิสระใน

การปกครองท้องถิ่นถือว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การจัดเก็บรายได้ คือภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การ การมีส่วนร่วม

ของประชาชนก็ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น และเป็นหัวใจหลักของระบอบประชาธิปไตย เป็นแรงขับเคลื่อนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองนั้นมีผลเป็นอย่างมาก สามารถทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นและยังการสร้าง ความเข้าใจและส่งเสริมการยอมรับของประชาชนต่อการปกครองและการบริหารท้องถิ่นนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการบริหารท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกมิติ หากประชาชนขาดความตระหนักถึงความสำคัญ และไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นหรือกระบวนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ย่อมส่งผลให้การพัฒนาประเทศในภาพรวมเป็นไปได้อย่างยากลำบาก

ดังนั้น แผนพัฒนาท้องถิ่นจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน อีกทั้งยังช่วยให้การจัดทำแผนงานและโครงการต่าง ๆ มีความสอดคล้อง เชื่อมโยง และสนับสนุนเป้าหมายร่วมกันของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นยังช่วยให้ปัญหาและความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสภาพปัญหาในเรื่องที่ต้องการขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น บางครั้งมีความล่าช้าไม่สามารถตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนได้ทันเวลา ได้ทราบสภาพปัญหาความต้องการของประชาชน จากการประชุมประชาคมเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีมติกำหนดประเด็นการพัฒนาเพื่อทบทวนแผนพัฒนา (พ.ศ. 2566 – 2570) มาใช้พิจารณาทบทวนกำหนดรายละเอียด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย งบประมาณแล้วจัดลำดับความสำคัญของโครงการใหม่และเพิ่มเติมโครงการสำหรับปี 2566 และของปีถัดไป แต่ยังมีปัญหาในการปฏิบัติคือ ประชาชนในชุมชนและสมาชิกเทศบาลตำบลไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาเทศบาลตำบลเท่าที่ควร ทำให้การกำหนดภารกิจและแนวทางการดำเนินงานไม่เป็นระบบและการจัดทำแผนไม่บรรลุเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างชัดเจน เพราะประชาชนซึ่งเป็นผู้สะท้อนถึงปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านไม่เข้าร่วมดำเนินการจัดทำแผนอย่างจริงจัง จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามแผนและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง (เทศบาลเมืองบางไทร, 2566)

หลักอภิธานิยธรรม 7 เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มุ่งส่งเสริมความสามัคคี ความมั่นคง และความเจริญของหมู่คณะ ประกอบด้วย การประชุมสมำเสมอ การลงมติโดยพร้อมเพรียง การรักษากฎระเบียบ การเคารพผู้อาวุโส การไม่ละเมิดสตรี การเคารพสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และการคุ้มครองผู้มีศีลธรรม หลักธรรมดังกล่าวมีความสอดคล้องกับมิติการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากเน้นกระบวนการตัดสินใจร่วม การปฏิบัติร่วมกัน และการสร้างบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งเป็นรากฐานของการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนในบริบทชุมชนไทย หลักอภิธานิยธรรมเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตั้งแต่วิถีปฏิบัติประชาชนทั่วไปจนถึงผู้นำ และมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง (อนุภูมิ ไชวเกษม, 2566)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา "การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" โดยมุ่งหวัง

ให้ผลการวิจัยเป็นแนวทางเชิงปฏิบัติสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สะท้อนปัญหาและเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของตนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดที่นักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจศึกษาอย่างกว้างขวาง Arnstein (1969) เสนอแนวคิดบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง (Ladder of Citizen Participation) 8 ขั้น โดยมองว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงคือการกระจายอำนาจให้ประชาชนที่เคยถูกกีดกันจากกระบวนการทางการเมืองและเศรษฐกิจได้เข้ามามีบทบาทอย่างแท้จริง ซึ่งระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนสามารถควบคุมและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen และ Uphoff (1980) ที่จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมที่ครบถ้วนทั้ง 4 ด้านจะนำไปสู่การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ในบริบทของการปกครองท้องถิ่นไทย วรทัต ลีynnันท์ (2565) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารท้องถิ่น และยังช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับ การตัดสินใจของผู้บริหารท้องถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้ วีระกิตติ์ เอกอัครวิจิตร และคณะ (2567) ศึกษา รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมผ่านการจัดประชุม การพูดคุยเป็นกลุ่ม และการประชาสัมพันธ์ เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนสะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงเป้าหมาย อันเป็นรากฐานของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

หลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วม

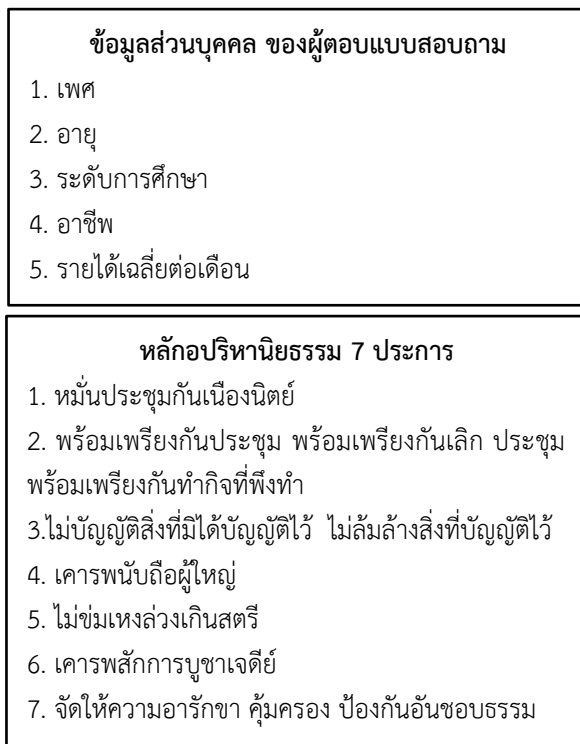
หลักการบริหารนิยธรรม 7 เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เพื่อเป็นแนวทางแห่งความเจริญและความมั่นคงของหมู่คณะ มุ่งป้องกันความขัดแย้งและส่งเสริมความสามัคคีภายในสังคม ประกอบด้วย 7 ประการ ได้แก่ การหมั่นประชุมอย่างสม่ำเสมอ การประชุมและเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน การไม่บัญญัติสิ่งขัดต่อหลักเกณฑ์เดิม การเคารพและรับฟังผู้อาวุโส การไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี การเคารพสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และการคุ้มครองผู้มีศีลธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2562) งานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของหลักธรรมดังกล่าวในบริบทการมีส่วนร่วม อนุภูมิ ไชวเกษม (2566) ศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลมหา

สอน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่าหลักอภิธานิธรรมเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตั้งแต่ระดับประชาชนทั่วไปจนถึงผู้นำและผู้บริหาร โดยปัจจัยด้านการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และหลักธรรมนี้สามารถนำไปสู่การสร้างบรรทัดฐานการมีส่วนร่วมในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ งานวิจัยด้านธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย (2565) ยังพบว่าหลักธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น เนื่องจากหลักธรรมช่วยสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน หลักอภิธานิธรรม 7 มีความสอดคล้องกับกรอบการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff (1980) อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ การหมั่นประชุมและการประชุมพร้อมเพรียงสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรม การรับฟังผู้อาวุโสและการคุ้มครองผู้มีศีลธรรมสะท้อนถึงการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในขณะที่การเคารพสิทธิสตรีและการดูแลสถานที่ส่วนรวมสะท้อนถึงการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ดังนั้น การประยุกต์หลักอภิธานิธรรม 7 ในบริบทของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้นอย่างครบถ้วนและยั่งยืน

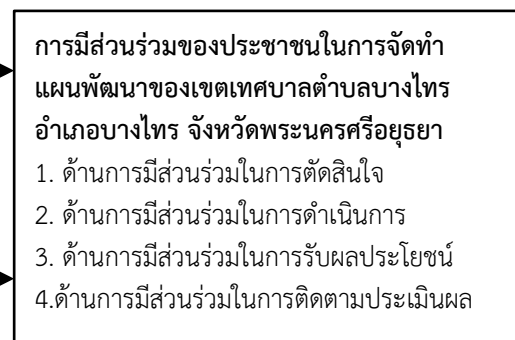
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้มีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยดำเนินการควบคู่กันทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ขณะเดียวกันการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สอดคล้องกับประเด็นการศึกษา

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 20 ปี เป็นต้นไป ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนรวมทั้งหมด 8,123 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ทางสถิติ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ 381 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยอย่างครบถ้วน รายละเอียดประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือนโดยประมาณ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4. ให้ความเคารพต่อผู้นำ 5. ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี 6. เคารพสักการบูชาเจดีย์ 7. จัดให้ความอารักขา คัมภีร์ของป้องกันอันชอบธรรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางข้อเสนอแนะการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.938

1.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยด้วยตนเอง

1.4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล โดยสถิติที่นำมาใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้ในการอธิบายข้อมูลพื้นฐานและระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยมุ่งพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจพจน์หรือทฤษฎีกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ทราบถึงระดับความสัมพันธ์และแนวโน้มของปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มี 4 กลุ่มจำนวน 9 รูปหรือคน ได้แก่ 1) พระสงฆ์ นักวิชาการ 2) นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ 3) ตัวแทนผู้บริหารท้องถิ่น และ 4) ตัวแทนประชาชน เป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ควบคู่กับการพิจารณาบริบทแวดล้อมของข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษาอย่างรอบด้าน จากนั้นจึงนำข้อมูลมาสังเคราะห์และเรียบเรียงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อใช้ในการอธิบายผลการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน พัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

ลำดับ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.76	0.350	มากที่สุด
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.74	0.345	มากที่สุด
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.74	0.296	มากที่สุด
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.73	0.330	มากที่สุด
รวมทั้งหมด		4.74	0.330	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.330) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.350) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.345) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.296) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.330) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอภิธานิธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอภิธานิธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(n = 381)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson product moment correlation coefficient)						
ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม					
	หลักการมีส่วนร่วม	1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม	5. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
หลักอภิธานิธรรม 7						
โดยภาพรวม	.749**	.553**	.716**	.813**	.726**	
1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์	.906**	.868**	.853**	.831**	.845**	
2. พร้อมเพรียงกันประชุม ฯ	.747**	.578**	.810**	.766**	.738**	
3. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ฯ	.943**	.896**	.901**	.867**	.872**	
4. ให้ความเคารพต่อผู้นำ	.955**	.882**	.861**	.941**	.897**	
5. ปกป้อง ค้ำครองบรรดาศดรีทั้งหลาย	.786**	.856**	.743**	.726**	.769**	
6. เคารพ สักการะ บูชาเจดีย์	.741**	.788**	.811**	.862**	.723**	
7. ให้ความอารักขา ความคุ้มครอง แก่ผู้มีศีลธรรม	.799**	.815**	.739**	.782**	.701**	
หลักการมีส่วนร่วม						
หลักอภิธานิธรรม 7	ค่าสหสัมพันธ์	.749**				
	P	.00				
	ระดับความสัมพันธ์	สูง				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอภิธานิธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ ($R = .749^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ สามารถจำแนกระดับความสัมพันธ์ได้เป็น 2 ระดับ กล่าวคือ ด้านที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ($R = .906^{**}$) 3. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ($R = .943^{**}$) 4. ให้ความเคารพต่อผู้นำ ($R = .955^{**}$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 2. พร้อมเพรียงกันประชุม ($R = .747^{**}$) 5. ปกป้อง ค้ำครองบรรดาสตรีทั้งหลาย ($R = .786^{**}$) 6. เคารพ สักการะ บูชาเจดีย์ ($R = .741^{**}$) และ 7. ให้ความอารักขา ความคุ้มครองแก่ผู้มีศีลธรรม ($R = .799^{**}$) ตามลำดับ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ เน้นการกำหนดตารางประชุมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนรับทราบล่วงหน้าและเข้าร่วมได้สะดวกมีการใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น สื่อออนไลน์และเครือข่ายชุมชนเพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงส่งเสริมการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นล่วงหน้า และการประชุมย่อยในชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเช่น การประชุมออนไลน์และแบบสอบถาม เพื่อเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมมีการติดตามผล สรุปผล และสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและเกิดความเชื่อมั่น

2. ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิก และทำกิจที่พึงทำ เน้นการกำหนดเวลาและรูปแบบการประชุมให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชนเพื่อเพิ่มอัตราการเข้าร่วมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมผ่านการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมระหว่างภาครัฐและประชาชนเพื่อให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือสนับสนุนการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยและการระดมความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงมีระบบติดตามผลและการสื่อสารความคืบหน้า เพื่อให้ประชาชนร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้และไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ มุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นภายใต้กรอบกฎหมายอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์มีระบบกลั่นกรอง ตรวจสอบ และติดตามข้อเสนอ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดและความเป็นไปได้ส่งเสริมความต่อเนื่องของแผนงานเดิมพร้อมปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันเน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน

4. ด้านเคารพนับถือผู้นำ ส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกในการเคารพผู้นำและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นสร้างเวทีพบปะระหว่างผู้นำและประชาชนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจสนับสนุนให้ผู้นำมีความโปร่งใสเป็นแบบอย่างที่ดีและเปิดรับความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพและสร้างสรรค์ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมเน้นการทำงานร่วมกันและความสามัคคี เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเกิดประโยชน์สูงสุด

5. **ด้านไม่ขัดแย้งสิ่งแวดล้อม** มุ่งสร้างความเท่าเทียมทางเพศและเปิดโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างปลอดภัยและมั่นใจจัดช่องทางและพื้นที่ที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นของสตรีอย่างอิสระและเป็นมิตร ส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิสตรีและสร้างความตระหนักรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการไม่ละเมิดสิทธิสนับสนุนบทบาทผู้นำสตรีและการมีส่วนร่วมในคณะกรรมการหรือการตัดสินใจมีระบบป้องกัน ช่วยเหลือ และติดตามผล เพื่อสร้างความปลอดภัยและความยั่งยืน

6. **ด้านเคารพหลักการบูชาเจตีย์** ส่งเสริมการรับรู้คุณค่าและความสำคัญของเจตีย์ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและกำหนดแนวทางการพัฒนาสนับสนุนบทบาทของศาสนาและผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมและสร้างความร่วมมือจัดกิจกรรมจิตอาสาและกิจกรรมทางศาสนาเพื่อเสริมสร้างความผูกพันและจิตสำนึกมีการติดตามและประเมินผลอย่างโปร่งใส เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืน

7. **ด้านให้ความอารักขาคุ้มครองผู้มีศีลธรรม** มุ่งสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้กับประชาชนทุกกลุ่มในชุมชนจัดตั้งกลไกหรือคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองผู้ประพฤติดีอย่างเป็นรูปธรรมเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางและสนับสนุนผู้ทำความดีส่งเสริมกิจกรรมเชิดชูเกียรติและสร้างแรงจูงใจแก่ผู้มีศีลธรรมในสังคมมีระบบติดตาม ประเมินผล และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสังคมคุณธรรมอย่างยั่งยืน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการค้นคว้าข้อมูลเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมเสนอความคิดเห็น และร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง แต่ยังคงมีความต้องการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการดำเนินกิจกรรม การติดตามผล และการประเมินผลการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริศักดิ์ ทองยอด (2564) ที่พบว่า การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมคิดวางแผนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่ง

แสดงให้เห็นว่าประชาชนมักให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดแนวทางและวางแผนการพัฒนา มากกว่าขั้นตอนการติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาอดิศักดิ์ ญาณวฑฺฒโน (2563) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลซับสนุ่น อำเภอววกเหล็ก จังหวัดสระบุรี และการยึดถือหลักอปริหานิยธรรม 7 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนควบคู่กับการยึดหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา สามารถเสริมสร้างความร่วมมือ ความสามัคคี และความเข้มแข็งของชุมชน อันเป็นปัจจัย สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปริหานิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเขต เทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์หลักอปริหานิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ เขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกใน ระดับสูง ($R = .749^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. หลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน พัฒนาของเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์เชิงบวกใน ระดับสูงมาก ($R = .906^{**}$)

2. หลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน พัฒนาของเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์เชิงบวกใน ระดับสูง ($R = .747^{**}$)

3. หลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ได้บัญญัติไว้ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้กับการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผน พัฒนาของเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($r = .943^{**}$)

4. หลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านให้ความเคารพต่อผู้นำ กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน พัฒนา ของเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง มาก ($r = .955^{**}$)

5. หลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านปกป้อง ค้ำครองบรรดาสตรีทั้งหลาย กับการมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผน พัฒนาของเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความสัมพันธ์เชิง บวกในระดับสูงมาก ($r = .876^{**}$)

6. หลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านเคารพ สักการะ บูชาเจดีย์ กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาของเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์เชิงบวกใน ระดับสูง ($R = .741^{**}$)

7. หลักอปริหานิยธรรม 7 ด้านให้ความอารักขา ความคุ้มครอง แก่ผู้มีศีลธรรม กับการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผน พัฒนาของเขตเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R = .799^{**}$)

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ จรรย์ พุชฎิตอน และพรพิมล โพธิ์ชัยหล้า (2566) ที่ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยด้านสังคมและคุณภาพชีวิตมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้าน

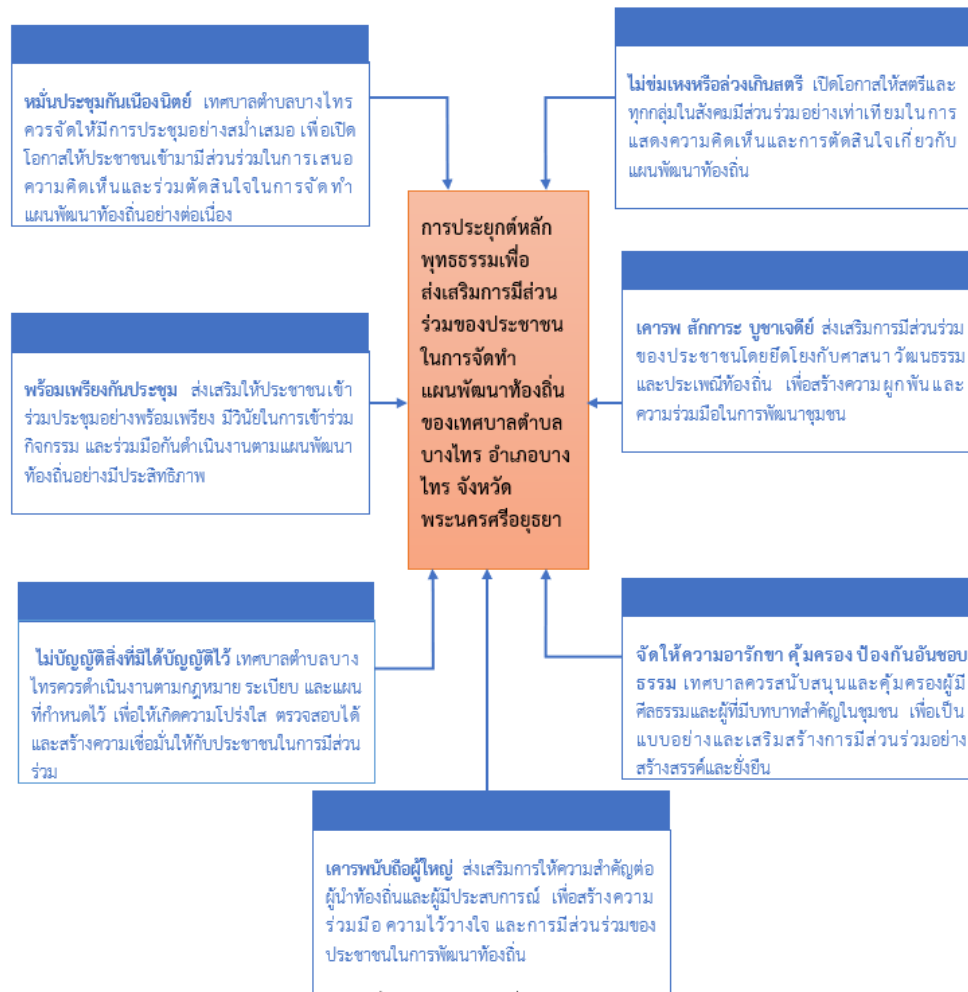
สิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าหลักการบริหารนิยธรรม 7 สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือ ความสามัคคี และการตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อนุวัฒน์ ศรีษะเกษ (2565) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.25) แสดงให้เห็นว่าหลักการบริหารนิยธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันของบุคลากรในองค์กร อันส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหารนิยธรรม 7

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีบัญญัติไว้ ด้านให้ความเคารพต่อผู้นำ ด้านปกป้อง ค้ำครองบรรดาสตรีทั้งหลาย ด้านเคารพสักการะ บูชาเจดีย์ และด้านให้ความอารักขา ความคุ้มครอง แก่ผู้มีศีลธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลนอกจากจะสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมแล้ว ยังต้องมีหลักพุทธธรรม มาใช้ในการประชาสัมพันธ์หรือประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสะท้อนข้อมูลของท้องถิ่นและนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนรับรู้และเปิดโอกาสให้ร่วมพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของแผนว่ามีความเหมาะสม ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ จัดเรียงลำดับก่อนหลังของการแก้ไขปัญหาถูกต้องหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนาพร พรหมเสน (2564) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่อำเภอฟิจัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ กัมัยธร มงคลกุล (2562) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในการวางแผนและการตัดสินใจ แม้ว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมจะอยู่ในระดับปานกลางก็ตาม ผลการศึกษาทั้งสองสะท้อนให้เห็นว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และตัดสินใจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการสังเคราะห์ สรุปได้ดังนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถอธิบายได้ตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โดยเริ่มจากการหันประชุมกันเนื่องนิตย ซึ่งเทศบาลควรจัดให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียง มีวินัยในการเข้าร่วม และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การดำเนินงานควรอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ระเบียบ และแผนที่กำหนดไว้ โดยไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้และไม่ล้มล้างสิ่งที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน

ขณะเดียวกัน ควรส่งเสริมการเคารพนับถือผู้นำท้องถิ่นและผู้มีประสบการณ์ เพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือในชุมชน รวมถึงการเปิดโอกาสให้สตรีและทุกกลุ่มในสังคมมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม โดยปราศจากการข่มเหงหรือล่วงเกิน อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมและเป็นธรรม อีกทั้งยังควรยึดโยงการมีส่วนร่วมกับศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น เช่น การเคารพสักการะเจดีย์ เพื่อเสริมสร้างความผูกพัน ความสามัคคี และความร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลตำบลบางไทร ควรมีส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ กติกาการจัดทำแผนท้องถิ่นแก่ประชาชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.2 เทศบาลตำบลบางไทร ควรมีการเสริมสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นฐาน

1.3 เทศบาลตำบลบางไทร ควรสร้างกลไกและช่องทางให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 เทศบาลตำบลบางไทร ควรจัดตารางประชุม “สภาพัฒนาบางไทร” ที่สม่ำเสมอ กำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุมคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และเวทีประชาคมระดับชุมชนย่อย ให้ชัดเจน และประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้า เพื่อให้ทุกฝ่ายวางแผนเข้าร่วมได้

2.2 เทศบาลตำบลบางไทร ควรเพิ่มความถี่ในการสื่อสาร นอกจากประชุมทางการแล้ว เทศบาลบางไทร ควรจัดให้มีช่องทางการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มไลน์ชุมชน หรือ “มูมกาแฟคุยงาน” ที่เทศบาลบางไทร เพื่อให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเสนอแนะประเด็นต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา

2.3 เทศบาลตำบลบางไทร ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น การจัดเวทีสรุปผลการดำเนินงาน หรือการรับฟังความคิดเห็นหลังการดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและพัฒนากิจการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น

3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3.3 ควรศึกษาถึงประสิทธิภาพการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กมัยธร มงคลกุล. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จรัญ พุทธิดอน และพรพิมล โพธิ์ชัยหล้า. (2567). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารรัฐศาสตรสาส์น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 3(1), 1–15.
- เทศบาลตำบลบางไทร. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566–2570). เทศบาลตำบลบางไทร.
- ธนาพร พรหมเสน. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนิต สุวรรณเมนะ. (2548). *คู่มือสอบฉบับพิเศษ ปลัดอำเภอ*. ตำราทอง.
- ปัญญา โสภาสวพันธุ์. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดพิทักษ์ วิสุทโธ (ตะราช). (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลเมืองหงส์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาดิศักดิ์ ญาณวฑฒโน และคณะ. (2568). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักการบริหารนิยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลชัยสน อำเภอเมืองหลัก จังหวัดสระบุรี [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560, 6 เมษายน). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. สืบค้นจาก <https://www.ilaw.or.th>.
- ศิริศักดิ์ ทองยอด. (2565). การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอำเภอไลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุวัฒน์ ศรีชะเกษ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน: กรณีศึกษาอำเภอหนองน้ำคำ จังหวัดขอนแก่น. *MBUIISC Journal*, 1(2), 73–84.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213–235.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.